

Menšinová politika na Slovensku pred vstupom do Európskej únie

Marián Gajdoš, Spoločenskovedný ústav SAV, Košice, gajdosm@saske.sk
Stanislav Konečný, Spoločenskovedný ústav SAV, Košice, konecny@saske.sk

GAJDOŠ, Marián - KONEČNÝ, Stanislav. Minority policy in Slovakia before the entry into European Union. Individual and Society, 2003, Vol. 6, No. 1.

The issues of status of ethnic minorities is a part of political life in Slovakia. It influences the internal and external policies of state and became a relatively autonomous phenomena. The minority policies are shaped-up by the Frame Agreement for Protection of Rights of Ethnic Minorities. The rights of ethnic minorities are anchored in the Constitution of the Slovak republic and in approximately thirty laws. To the broadening of these rights in the sphere of language use attributed acceptance of European Chart of Regional or Minority Languages. The institutional basis for solving of these issues improved after year 1998. In the following part the authors characterize present status of Hungarian, Roma, Ruthenian and Ukrainians minorities and some actual issues connected with the developments of these minorities. They are coming to the conclusion, that the recent Slovak legislative corresponds with the standards common in countries of European Union. The authors suppose, that in connection with the processes of transformation of society and integration of Slovakia into EU, a sphere of minority rights will further improve. It is important to secure the broad civic participation via activities of political parties, social organizations and civic associations.

Ethnic minorities. Political life in Slovakia. Minority policy.

Otázka etnických menšín, ktorá je trvalou súčasťou politického života na Slovensku od polovice 19. storočia, ovplyvňuje vnútornú, ba i zahraničnú politiku Slovenskej republiky dodnes. Kým do roku 1993 bola spravidla v tieni slovenského emancipačného hnutia, ktoré viac alebo menej adekvátne reagovalo na maďarskú či českú dominanciu v rámci Uhorska, resp. Československa, vznikom nezávislého štátu sa stala relatívne samostatným fenoménom. Do popredia vystúpila tým viac, že od roku 1993, no najmä po voľbách v roku 1994, sme boli svedkami určitého symbolického násillia voči etnickým menšinám, a to vo forme akcentovania národného charakteru štátu a uplatňovania istej reštrikčnej národnostnej politiky.¹ Dôsledkom boli nielen otvorená nespokojnosť maďarskej, rusínskej a ukrajinskej menšiny, narastanie a prehlbovanie rómskeho problému, ale aj ochladenie bilaterálnych vzťahov so susednými štátmi a kritika zo strany európskych orgánov spojená s komplikovaním naplňovania integračných ambícií, ktoré vtedy Mečiarova vláda verbálne prejavovala.²

Od roku 1998 sa situácia v tomto smere celkom evidentne zmenila. Koaličná vláda M. Dzurindu v úsilí viac priblížiť Slovensko k členstvu v NATO a v Európskej únii pristupovala k menšinám oveľa ústretovejšie a snažila sa dodržiavať isté európske štandardy, hoci sa jej nepodarilo naraz vyriešiť všetky problémy. Prvými opatreniami novej vlády v tejto oblasti bolo obnovenie tradične dvojjazyčnej pedagogickej dokumentácie v národnostných školách a zvýšenie štátnej podpory kultúre národností. Pravda, nespĺnili sa všetky predstavy a ciele reprezentácií etnických menšín, hlavne maďarskej minority, ohľadom prípravy pedagógov pre školy s maďarským vyučovacím jazykom, návrhu zákona o národnostných menšinách, novelizácie preambuly Ústavy SR, menovania katolíckeho biskupa maďarskej národnosti, pozitívneho

zohľadnenia etnických aspektov pri reforme verejnej správy i kreovaní vyšších územných celkov a pod.³ Hlavnou platformou menšinovej politiky sa stal *Rámcový dohovor na ochranu práv národnostných menšín*, ktorý sa stal účinným od 4. júna 1998. Druhým dokumentom tohto typu je *Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov*. Pripojenie sa Slovenska k charte bolo zavŕšené ratifikáciou Národnou radou SR 19. júna 2001. Strane maďarskej koalície sa pritom podarilo presadiť diferencovaný prístup k menšinám. Charta totiž obsahuje rôzne silné varianty jazykových práv, pretože početnosť minorít a koncentrácia ich osídlenia je odlišná. Najvyššia miera uplatnenia sa týka maďarského jazyka, druhú skupinu tvoria rusínsky a ukrajinský jazyk a najmenej sa ustanovenia charty týkajú jazykov menších a rozptýlene žijúcich minorít: bulharčiny, češtiny, chorvátčiny, nemčiny, poľštiny a rómčiny. Rozdiely medzi skupinami menšinových jazykov sú v miere ich uplatnenia v školách a vo verejnom styku.

Samozrejme, jazykové práva minorít upravujú aj iné zákony (napr. zákon o mene a priezvisku, zákon o názvoch obcí, súdny poriadok a pod.). Osobitný význam má však *Zákon NR SR č. 184 z 10. júla 1999 o používaní jazykov národnostných menšín*, ktorý stanovuje pravidlá využívania menšinových jazykov v úradnom styku. Pozostáva z deviatich paragrafov regulujúcich podmienky používania jazykov minorít pri označovaní a konaní úradov, pri informovaní občanov a v činnosti samosprávnych orgánov. Po roku 1998 sa skvalitnil aj inštitucionálny rámec pre riešenie problematiky národnostných menšín a medzietnických vzťahov. Na najvyššej úrovni v oblasti zákonodarnej moci pracoval v Národnej rade Slovenskej republiky *Výbor pre ľudské práva a národnostné menšiny*, ktorý bol po voľbách v roku 2002 premenovaný na *Výbor pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien*. Už druhé volebné obdobie mu predsedá L. A. Nagy zo Strany maďarskej koalície (SMK). Vo výbore je 12 poslancov s paritným zastúpením koaličných a opozičných strán. V oblasti exekutívy bola zriadená funkcia *podpredsedu vlády pre ľudské práva, menšiny a regionálny rozvoj*, ktorú od roku 1998 zastáva taktiež predstaviteľ SMK P. Csáky. Pri Urade vlády SR vznikol *Odbor rozvoja menšín Sekcie ľudských práv, národností a regionálneho rozvoja*, ktorý vedie Jana Kviečinská.

Dňa 14. apríla 1999 vláda SR uznesením č. 292/1999 zriadila *Radu vlády SR pre národnostné menšiny a etnické skupiny*, ktorá je poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom vlády pre oblasť štátnej národnostnej politiky. Rada koordinuje úlohy, ktoré vyplývajú z článkov Ústavy SR a z medzinárodne záväzných dokumentov a týkajú sa minorít. Pri ich realizácii spolupracuje hlavne s ministerstvami, orgánmi miestnej štátnej správy a samosprávy, s občianskymi združeniami menšín, s vedeckými inštitúciami i s občanmi. Značné skvalitnenie práce tohto orgánu priniesla tiež rekonštrukcia Rady s tým, že väčšinové zastúpenie v nej získali predstavitelia národnostných menšín a etnických skupín. Tejto zásade, ktorá v minulosti nebola rešpektovaná, bol prispôsobený aj rokovací poriadok Rady tak, aby zástupcovia menšín neboli majorizovaní delegátmi štátnej administratívy. Zaviedol sa tiež nový systém rozdeľovania dotácií, ktorý vo väčšej miere zohľadňuje názory predstaviteľov minorít a súčasne zabraňuje prípadnému zneužitiu finančných prostriedkov na iné než kultúrne aktivity menšín. Peniaze vo výške 12 miliónov Sk ročne sa totiž už nepridelujú národnostným organizáciám, ako tomu bolo v minulosti, ale účelovo, t. j. na krytie výdavkov spojených s konkrétnymi akciami. Prerozdeľovanie realizuje 19-členná komisia, v ktorej sú zastúpené všetky národnosti a etnické skupiny a ktorá zriaďuje osobitné subkomisie pre jednotlivé minority. Otvorenou otázkou zostalo financovanie činnosti národnostných zväzov, ktoré sa dostalo do starostlivosti krajských úradov. Činnosť profesionálnych národnostných divadiel v Komárne, v Košiciach a v Prešove majú v kompetencii vyššie územné celky, teda krajské samosprávy.

Záležitosti národnostných menšín sa riešia aj na niektorých ministerstvách, ktoré k tomu zriadili osobitné organizačné útvary. Takými to sú *Odbor národnostného školstva Ministerstva školstva SR*, *Odbor pre ľudské práva Ministerstva zahraničných vecí SR* a *Sekcia menšinových kultúr Ministerstva kultúry SR*. S pôsobnosťou pre Ministerstvo vnútra vzniklo *Monitorovacie stredisko rasizmu a xenofóbie*, ktoré sleduje a vyhodnocuje operatívnu situáciu, vypracováva analýzy vývinových trendov v činnosti extrémistov a navrhuje opatrenia na ich potlačenie. Na pôde Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky sa konajú okrúhle stoly národností, ktoré tiež umožňujú nielen monitorovať problémy jednotlivých etnických menšín, ale aj hľadať spôsoby ich riešenia. Podobné ciele sledujú tiež skupiny expertov a externých konzultantov, ktoré pôsobia pri kancelárii prezidenta. Inštitucionálnym posilnením ochrany práv národnostných menšín bolo zriadenie inštitútu verejného obhájcu práv - ombudsmana.⁴

Uvedené politické kroky mali za následok okamžitú zmenu v postojoch európskych orgánov k integračnému úsiliu Slovenska. Vysoký komisár OBSE Max van der Stoel, Poradný výbor Rady Európy pre implementáciu Rámcového dohovoru o ochrane národnostných menšín, ako aj predseda Európskeho parlamentu P. Cox hodnotili národnostnú politiku Slovenska veľmi pozitívne, aj keď upozornili i na niektoré nedostatky. Vzhľadom na dôležitosť a citlivosť národnostnej otázky si riešenie podstatných problémov a všeobecné regulovanie medzietnických vzťahov vyhradili ústredné orgány štátnej správy. To však neznamená, že sa na realizácii národnostnej politiky nepodieľajú aj regionálne a mestské orgány

štátnej správy a samosprávy, ale aj nadácie, neziskové organizácie a občianske združenia. Ide najmä o odbory regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov krajských úradov, ale aj ďalšie referáty krajských, okresných a mestských úradov. Významná a účinná je aj pomoc orgánov miestnej samosprávy, a to tak v rámci vyšších územných celkov, ako aj v jednotlivých mestách a obciach v národnostne zmiešaných regiónoch. Práve tieto orgány najlepšie poznajú etnickú situáciu v obci i problémy, ktoré treba riešiť. Prirodzene, závisí to od aktivity a iniciatívy samosprávnych orgánov. Príkladom v tomto smere je mestské zastupiteľstvo v Košiciach, pri ktorom je už niekoľko rokov vytvorená komisia pre národnostné menšiny vedená Š. Čabalom. K spolupráci prizýva aj poslancov a odborníkov žijúcich či pracujúcich v meste. Svoju činnosť koordinuje s mestskými organizáciami národnostných zväzov a má veľkú zásluhu na dobrom a vlastne nekonfliktnom spolunažívaní občanov v meste s multietnickým zložením obyvateľstva.⁵

Dá sa predpokladať, že v súvislosti s procesom transformácie spoločnosti a integrácie Slovenska sa bude ďalej rozvíjať a rozširovať aj oblasť menšinových práv. Dôležité je, aby formovanie a uplatňovanie súboru hodnôt, pravidiel a postupov tvoriacich určitý štandard práv osôb patriacich k národnostným menšinám naďalej prebiehal za najširšej a intenzívnej účasti občanov, a to prostredníctvom politických strán, spoločenských organizácií, občianskych združení a iniciatív. Menšinová problematika v poslednom období získala isté impulzy pohybu predovšetkým v súvislosti so sčítaním ľudu a voľbami do vyšších územných celkov v roku 2001, ako aj s parlamentnými voľbami a voľbami do miestnych samospráv v roku 2002. Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva k 26. máju 2001 podiel obyvateľstva inej než slovenskej národnosti dosiahol 14,2 %, teda poklesol len nepatrne. Najvýraznejšie sa zvýšil počet obyvateľov hlásiacich sa k rómskej národnosti (o 14 tisíc osôb) a k rusínskej národnosti (o 7 000 osôb). Na druhej strane, počet Maďarov klesol o 47 000, Čechov o 8 000 a Ukrajincov o 2 000 ľudí.⁶ Obyvateľstvo maďarskej národnosti na južnom Slovensku s počtom 520 528 osôb, ktoré predstavovali 9,7 % z celkového počtu obyvateľov Slovenska, ostalo najpočetnejšou minoritou.⁷ Otázka maďarskej menšiny však do istej miery stratila svoje ostrie už od roku 1999 vďaka citlivejšiemu prístupu vlády, ale hlavne posilneniu vplyvu Strany maďarskej koalície. Ako súčasť vládnej garnitúry totiž dokázala presadiť niektoré požiadavky menšiny a získať primerané zastúpenie a pozície v hospodárskom i politickom živote Slovenska. Politické tenzie preto vyvolávali skôr niektoré udalosti a aktivity súvisiace s vývojom v Maďarsku, akými boli zákon o zahraničných Maďaroch, pokus o oživenie otázky tzv. Benešových dekrétov a parlamentné voľby v Maďarskej republike.⁸ Negatívnu úlohu v tomto smere zohrali aj niektoré nedomyslené výroky a invectívy politických predstaviteľov minority či oboch štátov.

K rómskej národnosti sa prihlásilo 89 920 obyvateľov, teda 1,7 % obyvateľstva Slovenska, v skutočnosti sa počet Rómov odhaduje na 380 000 osôb. Je to odraz veľmi nízkej miery akceptovania rómskeho etnika majoritným obyvateľstvom. Navyiac, rómska otázka má okrem etnickej stránky ekonomický, sociálny i psychologický rozmer, čo komplikuje jej riešenie. Vláda postupuje podľa *Stratégie vlády SR na riešenie problémov rómskej národnostnej menšiny* z roku 1999, ktorej realizácia bola rozdelená na dve etapy. Základom úspechu je však uskutočnenie legislatívnych, ale aj praktických krokov k odstráneniu priamej a nepriamej diskriminácie Rómov a k urýchleniu ich sociálnej integrácie, najmä formou pozitívnej diskriminácie v oblasti vzdelávania a pracovného práva. Isté politické kruhy, ale aj verejná mienka sú zatiaľ prekážkou takéhoto prístupu, hoci integrácia Rómov je požiadavkou európskych orgánov.⁹ Na druhej strane je evidentné, že práve ich neintegrovanosť je hlavnou príčinou všetkých ďalších problémov Rómov: nekvalifikovanosti, nezamestnanosti, kriminality, žiadostí o azyl v krajinách EÚ, ktoré negatívne ovplyvňujú postoj majority k Rómom. Ich pocit ukrivdenosti prirodzene stupňujú rôzne formy rasovo motivovaného násillia a incidenty, akými boli kauza novinárky Denisy Havrľovej v Jarovniciach, vražda Anastázie Balážovej v Žiline, zabitie Karola Sendreia v Revúcej, pokus o segregáciu detí v Slanci, prípad výstavby domov pre Rómov v Dobšinej, fámy o nelegálnej sterilizácii rómskych žien v Krompachoch a Gelnici, ale aj spôsob a formy medializácie rómskej problematiky v masovokomunikačných prostriedkoch. Dielčie úspechy priniesla aktivita splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity K. Orgovánovej, jej úradu i detašovaného pracoviska v Prešove. Usilovala sa aktivizovať štátne inštitúcie na poli riešenia kľúčových problémov, ktorými sú vzdelávanie, zdravotnícka starostlivosť a neúnosný stav rómskych osád.

Medzirezortná komisia pre záležitosti rómskych komunít zriadená v roku 2001 však zatiaľ nespĺnila očakávanie. Nové problémy prináša proces decentralizácie verejnej správy, pretože Rómovia v orgánoch miestnej samosprávy majú väčšinou len symbolické zastúpenie. V dôsledku svojej politickej nejednotnosti a značnej rozdrobenosti rómskych organizácií občania rómskej národnosti fakticky nemajú žiadnu všeobecne akceptovanú reprezentáciu, ktorá by tlmočila a presadzovala ich záujmy. Ostatné politické strany profilácii rómskych politických subjektov nepomáhajú a prípadnú spoluprácu viac-menej predstierajú, resp. vysvetľujú si ju jednostranne a účelovo, ba neraz i zneužívajú na zvyšovanie svojich preferencií.

Treťou najpočetnejšou etnickou menšinou sú občania českej národnosti, ktorú deklarovalo 44 620 osôb, teda asi 0,8 % obyvateľstva Slovenska. Nepredstavujú žiadny etnický, sociálny ani kultúrny problém, sú skoro všeobecne pozitívne akceptovaní s minimálnym rozdielom sociálnej blízkosti k majoritnému obyvateľstvu. Plnému uplatňovaniu menšinových práv občanom českej národnosti bráni len ich značná rozptýlenosť. Početnejšie etnické spoločenstvá na Slovensku tvoria už len Rusíni s počtom 24 201 osôb, t. j. 0,5 % a Ukrajinci s počtom 10 814 osôb, teda 0,2 % z celkového počtu obyvateľstva. Obe komunity sa cítia byť marginalizovanými v porovnaní so silne medializovanými problémami maďarskej či rómskej menšiny a nedocenené v rámci štátnej podpory menšinových kultúr a národnostného školstva. Zhodujú sa tiež v ostrej kritike gréckokatolíckej i pravoslávnej cirkvi, najmä ich vedení, ktorým vyčítajú nedostatočnú národnú angažovanosť a podiel na slovakizácii svojich veriacich. Spoločne tiež vystúpili s protestom voči zámeru premiestniť redakcie národnostného vysielania Slovenského rozhlasu z Prešova do Košíc a dožadujú sa širšieho priestoru pre svoju prezentáciu v rozhlase a televízii. Obe komunity sú za rozvoj cezhraničných kontaktov a spolupráce s regiónmi susedných štátov.¹⁰ Na druhej strane, napätie medzi reprezentáciou Rusínov a Ukrajincov zostalo najvýraznejším charakteristickým znakom etnika. Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky a s ním späté organizácie zásadne odmietajú uznať etnickú identitu Rusínov a ich spisovný jazyk. Štátnym orgánom zazlievajú recipovanie rusínskej menšiny ako samostatnej komunity a podporovanie jej kultúrnych aktivít. Predstavitelia Rusínskej obrody na Slovensku v podstate akceptujú existenciu ukrajinskej menšiny a jej národnostné práva, avšak nepovažujú Rusínov za súčasť ukrajinského národa. Zvlášť nesúhlasia s tým, aby zástupcovia ukrajinskej minority hovorili aj v mene Rusínov. Snahy o propagovanie jednoty rusínskeho a ukrajinského etnika pokladajú za neodôvodnené a za pokus prostredníctvom Rusínov zachovať existenciu upadajúcej ukrajinskej menšiny.¹¹

Nemecká menšina s počtom 5 405 osôb a poľská minorita s 2 602 občanmi majú síce na Slovensku tradíciu, je ich však málo, žijú rozptýlene vo viacerých lokalitách, preto sa, až na niektoré výnimky, osobitných menšinových práv a ich praktickej realizácie nedožadujú. Na druhej strane je dosť prekvapujúce, že menšinová problematika sa, s výnimkou Strany maďarskej koalície, takmer vôbec nedostala do volebných programov kľúčových politických strán. SMK prezentovala v tomto smere najucelenejšiu koncepciu, hoci vychádzala z priorít a záujmov maďarskej menšiny. Ide najmä o požiadavku „samostatného menšinového právneho postavenia“, o vytvorenie menšinových samosprávnych inštitúcií, o maďarskú univerzitu a o katolícku diecézu. Je paradoxné, že najliberálnejšiu víziu riešenia národnostnej otázky predstavila Občianska konzervatívna strana, vrátane zmeny preambuly Ústavy SR, prijatia zákona o postavení národnostných menšín a novelizácie zákona o používaní jazykov národnostných menšín. Aliancia nového občana do svojho programu zahrnula skôr všeobecnejšie prístupy k problematike minorít. Je však potrebné oceniť jej návrhy smerujúce k uľahčeniu cezhraničných kontaktov a k vytvoreniu orgánov reprezentujúcich záujmy národnostných menšín.¹²

Programové vyhlásenie novej vlády M. Dzurindu bolo v rozhodujúcej miere poznamenané snahou docieľiť európske parametre národnostnej politiky, pretože v rokoch 1999-2002 skôr len odstraňovala jej deformácie z predchádzajúceho obdobia. Za najdôležitejšiu časť považujeme hlavne prísľub vypracovať návrh zákona o menšinách, vrátane financovania menšinových kultúr. Pozitívne možno hodnotiť záväzok vlády v praxi dodržiavať prijaté články Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a možnosti výuky v materinskom jazyku rozšíriť aj na rusínsku a rómsku menšinu.¹³ Pravda, aj uvedené pozitívne skutočnosti potvrdzujú, že menšinová politika na Slovensku si do istej miery zachovala patriarchálny prístup. Štát nielen preberá zodpovednosť za etnické minority, ale národnostnú politiku aj priamo realizuje. Preto sa uskutočňuje spravidla v centre a po línii štátnej správy. Umožňuje to síce pružne reagovať na stimuly zo strany európskych orgánov a implementovať záväzné dohody do nášho právneho systému, je však príliš vzdialená od regiónov, v ktorých menšiny žijú a problémov, s ktorými sa boria. Preto štát by mal byť garantom menšinovej politiky, ale jej realizátorom by mala byť samospráva v regiónoch a obciach. Ukazuje sa tiež, že širšie zainteresovanie etnických menšín na tvorbe i realizácii národnostnej politiky si vyžaduje, aby minority mali všeobecne uznanú a demokraticky zvolenú reprezentáciu, ktorá by sa mohla stať partnerom štátnych i samosprávnych orgánov a inštitúcií, ktorá by mala adekvátnu politickú autoritu a kompetencie. Len takýmto spôsobom prestanú byť menšiny na ceste Slovenska do Európy problémom.

Poznámky

¹ Vašečka, I.: Národnostná politika v Českej a Slovenskej republike. In: Dancák, B. - Fiala, P. (Eds.): Národnostní politika v postkomunistických zemích. Brno: Masarykova universita; Mezinárodní politologický ústav 2000, s. 129-132.

² Správa o stave a dodržiavaní ľudských práv a slobôd v Slovenskej republike v rokoch 1993-1998. (www.government.gov.sk/csaky/spravalp.rtf)

³ Dostál, O.: Národnostné menšiny. In: Kollár, M. - Mesežnikov, G. (Eds.): Slovensko 2002: Súhrnná

správa o stave spoločnosti. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky 2002, s. 198-199.

⁴ Vašečka, M.: Podpredseda vlády pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj. In: Kollár, M. - Mesežnikov, G. (Eds.): Predsavzatia a skutočnosť: Hodnotenie plnenia programového vyhlásenia vlády Mikuláša Dzurindu. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky 2002.

⁵ Gajdoš, M. - Konečný, S. - Sjusko, I. et al.: Medzietnické vzťahy v národnostne zmiešaných oblastiach Karpatského euroregiónu: stav a možnosti ich monitorovania. Prešov, Užhorod: Prešovská spoločnosť pre integráciu Slovenska; Združenie prihraničných orgánov samosprávy Zakarpatska 2002, s. 33.

⁶ Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001: Základné údaje. Prešov: Krajská správa Štatistického úradu Slovenskej republiky v Prešove 2001, s. 19, 22.

⁷ Všetky údaje o početnosti menšín pozri Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001: Základné údaje. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky 2002, tab. 3.

⁸ Pozri napr. Šutaj, Š. - Mosný, P. - Olejník, M.: Prezidentské dekréty Edvarda Beneša v povojnovom Slovensku. Bratislava: Veda 2002, s. 7.

⁹ Vašečka, M.: Rómovia. In: Kollár, M. - Mesežnikov, G. (Eds.): Slovensko 2002: Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky 2002, s. 213-217.

¹⁰ Konečný, S. - Baumgartner, F. - Gajdoš, M. et alli: Sebareflexia Rusínov na Slovensku: Niektoré výsledky etnosociologického výskumu na severovýchodnom Slovensku v roku 2002. Prešov: Róbert Vico - vydavateľstvo 2002.

¹¹ Gajdoš, M. et alli: Rusíni/Ukrajinci na Slovensku na konci 20. storočia: K vybraným výsledkom historicko-sociologického výskumu v roku 2000. Prešov: Universum 2000.

¹² Kusý, M.: Národnostné menšiny. In: Mesežnikov, G. (Ed.): Voľby 2002: Analýza volebných programov politických strán a hnutí. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky 2002.

¹³ Programové vyhlásenie vlády SR. Bratislava: Úrad vlády SR, 4. 11. 2002 (<http://www.government.gov.sk>).

Minority policy in Slovakia before the entry into European Union

Abstract

The issues of status of ethnic minorities is a part of political life in Slovakia. It influences the internal and external policies of state and became a relatively autonomous phenomena. The minority policies are shaped-up by the Frame Agreement for Protection of Rights of Ethnic Minorities. The rights of ethnic minorities are anchored in the Constitution of the Slovak republic and in approximately thirty laws. To the broadening of these rights in the sphere of language use attributed acceptance of European Chart of Regional or Minority Languages. The institutional basis for solving of theses issues improved after year 1998.

In the following part the authors characterize present status of Hungarian, Roma, Ruthenian and Ukrainians minorities and some actual issues connected with the developments of these minorities. They are coming to the conclusion, that the recent Slovak legislative corresponds with the standards common in countries of European Union. The authors suppose, that in connection with the processes of transformation of society and integration of Slovakia into EU, a sphere of minority rights will further improve. It is important to secure the broad civic participation via activities of political parties, social organizations and civic associations.